

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

4. ročník, školský rok 2011/12

Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* Prečítajte si ukážku z eposu od rímskeho spisovateľa Vergília a odpovedzte na nasledujúce otázky.

*I zbroj i muža ospievam, čo prvý z trójskej pôdy
do Itálie prebrodil sa cez búrlivé vody
k lavínskym brehom. Premnoho tiež trpel na pevnine.
Hnala ho sudba, najviacej však hnevy Junonine.
Mnoho tiež v bojoch zakúsil, než zastal pevnou nohou
už ako vládca v Latii, kam vniesol svojich bohov,
čím vznikol národ latinský a na čom základy má
i patriciát albanský i veľké hradby Ríma.*

- a) „zbroj muža ospievam, čo prvý z trójskej pôdy“- Ako sa volal hrdina, o ktorom hovorí tento verš?
- b) „hnevy Junonine“- Kto sa to hneval?
- c) „lavínske brehy“- Mesto Laviniumbolo pomenované podľa jednej ženy. Ktorého muža si zobrala za manžela?
- d) „patriciát albanský“- Ktoré mesto sa okrem Ríma spomína poslednom verši?

2.* Prečítajte si nasledujúci text, ktorý súvisí s priloženým obrázkom a opravte v ňom tri chyby. Správne znenietextu napíšte do odpovedového hárku.

Socha tzv. aventínskej vlčice patrí k najznámejším pamiatkamviažucimsa k počiatkom Ríma. Predstavuje krásnu ukážku rímskeho umenia z 5. storočia pred Kr., pričom sošky dvojčiat boli doplnené až v období baroka.

3.* Romulus, legendárny zakladateľ Ríma a jeho prvý kráľ, nezomrel obyčajnou smrťou. Vyberte správnu možnosť, ktorú uvádzajú legendy.

- a) Na konci života zostúpil do podsvetia, kde sa z neho stal boh.
- b) Vzniesol sa do neba, kde sa z neho stal boh.
- c) Zmizol bez stopy.

4.* Život Rimanov významne ovplyvňovalo veštenie, ktorému sa venovali auguri a haruspikovia. Čo využívali títo veštcovia na predpovedanie budúcnosti? Správne odpovede napíšte do odpovedového hárku.

5.* S menom Brutus sú spojené dve významné postavy v dejinách Ríma, ktoré sa dostali do konfliktu s vtedajšími vládcami. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Brutus, zvaný starší, stál na čele vzbúrencov, ktorí vyhнали panovníka z mesta. Ako sa panovník volal?
- b) Po tejto udalosti sa stal vysokým úradníkom rímskeho štátu. Aký úrad zastával?
- c) Pri potlačení sprisahania, ktoré chcelo obnoviť pôvodnú vládu, sa zachoval nekompromisne aj voči svojej vlastnej rodine. Čo urobil?
- d) Brutus, zvaný mladší, patril medzi atentátnikov, ktorí zavraždili vtedajšieho najmocnejšieho muža Ríma. Ako sa volal tento muž?
- e) V akom vzťahu bol Brutus k tomuto mužovi? Vyberte z nasledujúcich možností:
otec, synovec, brat, priateľ, pred atentátom sa nepoznali.
- f) Na akom mieste došlo k vražde, a v ktorom roku?
- g) Obaja, starší i mladší Brutus, boli stúpencami rovnakého štátneho zriadenia. Ktorého?

6.* Rímska kultúra bola ovplyvnená predovšetkým kultúrami dvoch národov. Ktorých národov?

7.* Na obrázku vidíte typický odev vyššie postaveného Rimana. Ako sa tento odev volá?

8.* Ak by ste boli vestáľkou, vašou úlohou by bolo i jedna z uvedených možností:

- a) vyrátavať západ Slnka v presne určený deň;
- b) starať sa o dostatok potravín v meste;
- c) udržiavať večný oheň v chráme.

9.* Čo bolo jediným bohatstvom proletárov v starovekom Ríme, podľa ktorého dostali aj svoje meno (z latinského slova *proles*)?

10.* Začiatkom 4. storočia pred Kr. a začiatkom 5. storočia po Kr. nepriatelia vyplienili samotný Rím. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Uveďte presné roky, kedy došlo k spomínaným dvom udalostiam.
- b) Ktoré národy v týchto dvoch prípadoch Rím vyplienili?
- c) Uveďte mená vodcov, ktorí stáli na čele plieniacich vojsk v oboch prípadoch.
- d) V roku 455 po Kr. bol Rím opäť vyplienený a vypálený. Ktorý germánsky kmeň to mal na svedomí?

11.* Ktoré more nazývali Rimania menom "Mare nostrum" a z akého dôvodu?

12.* Starí Rimania vynikli v jednej oblasti umenia, ktorej najvýznamnejším predstaviteľom bol Cicero. Neskôr v období stredoveku bolo jedným zo siedmich slobodných umení. O aké umenie ide?

13.* K roku 49 pred Kristom sa viaže slovné spojenie "Prekročiť Rubikon".

- a) Aký význam má toto slovné spojenie?
- b) Kto sa v dejinách preslávil jeho prekročením v spomínanom roku?
- c) Čo je vlastne Rubikon?

14.* Keď starí Rimania vytvorili "korytnačku", čo to znamenalo? Vyberte správnu odpoveď.

- a) pripravovali sa na boj;
- b) chystali sa na slávnosť boha Apolóna;
- c) tešili sa na netradičný zápas gladiátorov.

15.* Aký druh vojska tvoril hlavnú silu rímskych légii?

16.* K nasledovným obrázkom priradte správny názov stavby z ponúknutých možností.

Via Appia, Aqua Claudia, Pantheon, Colosseum, Forum Romanum

A

B

C

D

E

17.* Aký bol približne počet vojakov v rímskej légii? Vyberte správnu odpoveď.

- a) 2 000 vojakov;
- b) 5 000 vojakov;
- c) 10 000 vojakov.

18.* Zvláštnou formou vlády v cisárskom Ríme bolatetrarchia. Jej štyroch členov Diocletiana, Galeria, Maximiana a Constantia stvárňuje súsošie na obrázku.

- a) Každá dvojica tetrarchov používala iný titul. Aké tituly to boli?
- b) Ktorí dvaja tetrarchovia (z uvedených mien v zadaní úlohy) mali vyššie postavenie a aký znak ich odlišoval od druhej dvojice?

19.* K akému národu patrili rímsky vojvodca Stilicho a kráľ Teodorich I. ?

20. V skupine nižšie uvedených mien sa nachádzajú panovníci Veľkej Moravy. Sú tam však aj takí, ktorí medzi nich nepatria. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

Rastislav , Pribina, Mojmír I., Samo, Mojmír II., Svätopluk

- a) Zoradte panovníkov Veľkej Moravy tak, ako za sebou nasledovali v chronologickom poradí.
- b) K zostávajúcim menám priradte názvy štátnych útvarov, ktorým tieto osobnosti vládli.

21. V dobe Veľkej Moravy, tak ako aj dnes, sa vyskytovali rôzne zdobené častioblečenia. Jedným zo znakov bohatstva v tomto čase bol aj opasok. Jeho koniec bol bohato zdobený (pozrite obrázok). Ako sa takáto ozdoba nazýva? Vyberte správnu odpoveď.

- a) úkončie;
- b) nákončie;
- c) zákončie.

22. V 11. storočí sa uskutočnil cirkevný rozkol v kresťanskej cirkvi. V dejinách sa nazýva aj Veľkou schizmou.

- a) Na aké dva základné smery sa kresťanstvo rozdelilo?
- b) Do ktorého roku sa datuje táto udalosť?

23. Nasledujúce osobnosti národných dejín poznáme skôr pod menami, ktoré používali v neskoršom období života. Ich pôvodné mená sú iné. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Aké bolo pôvodné meno svätého Cyrila?
- b) Aké bolo pôvodné meno prvého uhorského kráľa Štefana I.?
- c) Aké bolo pôvodné meno uhorského kráľa Mateja Korvína?

24. O najstarších dejinách Uhorska, je iba málo písomných správ. Na prelome 12. a 13. storočia bola napísaná kronika, ktorej meno autora nepoznáme. Ako sa najčastejšie nazýva? Vyberte správnu odpoveď.

- a) Amonova kronika;
- b) Anonymova kronika;
- c) Amosova kronika .

25. Vytvorte správne dvojice z panovníkov a ich protivníkov, s ktorými museli za svojej vlády bojovať.

1) Štefan I.	a) vojvoda Almoš
2) Belo IV.	b) vojvoda Kopáň
3) Koloman	c) Omodejovci
4) Karol Róbert	d) Tatári

26. Prečítajte si nasledovný text a v odpovedňom hárku doplňte správne chýbajúce slová.

*Druhým panovníckym rodom v Uhorsku boli**A**.... Aby panovníci posilnili hospodárstvo v krajine, nechali v meste**B**..... raziť zlaté mince nazývané**C**..... (na obrázku).*

27. V roku 1414 sa začal koncil v Kostnici, kde sa mali vyriešiť vážne problémy cirkvi.

- a) Aký základný problém riešil tento koncil ?
- b) Aká významná udalosť sa v Kostnici stala v súvislosti s českými dejinami ?

28. Prečítajte si nasledujúci úryvok z kroniky, viažuci sa k vpádu vojska vedeného Čechom Blažkom z Borotína na naše územie v prvej polovici 15. storočia a odpovedzte na nasledujúce otázky.

Ako prudká víchrica vrátil sa do severných oblastí krajiny, ktoré my nazývame Matúšovou krajinou, nešetiac ani cirkevné imanie, ani pohlavie, ani vek a všetko až po Dunaj ohňom a mečom spustošil a ukojil nenásytnú túžbu po koristi.

- a) Ako sa volali vojská, ktoré vpadli do „Matúšovej krajiny“ pod vedením Blažka z Borotína?
- b) Počas panovania ktorého uhorského kráľa sa tak stalo?
- c) V texte sa spomína Matúšova krajina. Podľa ktorej historickej osobnosti dostala svoje meno?
- d) V neskoršom období ,po udalosti spomínanej v úryvku, bývalí bojovníci z vojska vytvorili vojenské skupiny na Slovensku a ovládli významnú časť krajiny. Pod akým menom tieto skupiny poznáme?

29. Na území dnešného Turecka došlo v roku 1453 k významnej udalosti (na dobovom obrázku), ktorá znamenala koniec jedného štátu a ovplyvnila celý svet.

- a) Čo sa v roku 1453 stalo?
- b) Ktorý štát po tejto udalosti „zmizol“ z mapy sveta?

30. Vo vojsku ktorej krajiny slúžili janičiari?

31. Výprava jedného z uvedených moreplavcov potvrdila, že Zem je guľatá. Ktorého?

Vascoda Gama, Amerigo Vespucciho, Fernão de Magalhães, Bartolomeu Dias, Krištof Kolumbus

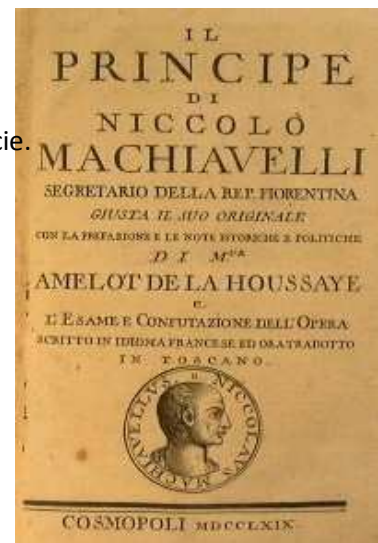
32. Určte, či sa mohli nasledujúce dvojice vo svojom živote stretnúť?

- a) Albrecht Habsburský (uhorský kráľ) a Juraj Dóža.
- b) Ladislav zvaný Pohrobok a Ľudovít I. Veľký (z Anjou).
- c) Martin Luther a Krištof Kolumbus.
- d) Vasco da Gama a Matej Korvín.

33. Niccolò Machiavelli patril k významným učencom obdobia renesancie.

- a) Pôsobil ako politik, diplomat v jednom mestskom štáte. V ktorom?
- b) Ako sa volá jeho najznámejšie dielo (kniha) v slovenskom jazyku?

Odpovede na obe otázky môžete nájsť na obrázku.

34. Objavenie Ameriky prinieslo Európe aj viaceré nové plodiny. Ktoré štyri z uvedených to boli?

kukurica, banány, bazalka, slnečnica, kávovník, tabak, vanilka, hrach

Autori: PhDr. Anna Mydlová, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský
Recenzent: Mgr. Ľubomír Staňo
Slovenská komisia Dejepisnej olympiády
Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2011